

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์นโยบาย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาเอกสาร และบทความ ที่เกี่ยวข้อง กับนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผลการศึกษา จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการปฏิรูป โครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการ/ความจำเป็นของนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการ ปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในภาพรวมของแนว ปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการ ปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

1. สภาพนโยบาย ศึกษาได้จาก การวิเคราะห์เนื้อหา นโยบายกับหลักการและทฤษฎี ทางนโยบายการศึกษา พบว่า

1.1 ชนิดของนโยบาย

นโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหาร จัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนโยบายเฉพาะด้านการศึกษาเนื่องจากเป็นนโยบาย ที่เกี่ยวกับปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเฉพาะที่ เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ เนื่องจาก การปฏิรูปการศึกษาเป็นนโยบายตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ใน

หมวดต่างๆ ทั้งในเรื่องของความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาระบบ การศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้าน การจัดโครงสร้างการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษา กระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษา โครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาใน 5 มิเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีการปรับสถานภาพสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้เป็น สถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย มีการเตรียมการเพื่อถ่ายโอนการศึกษาไป ยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บางส่วนตามหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ เกณฑ์วิธีการประเมินความพร้อม กระทรวงมหาดไทย ตามทำเนียบนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการ จัดการศึกษาของเอกชน มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจาก ร่าง พ.ร.บ.การศึกษาเอกชน และ ร่าง พ.ร.บ.สถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว รอนำเสนอสภา ผู้แทนราษฎร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

นโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหาร จัดการ เป็นนโยบาย สาเหตุ เพราะ เป็นนโยบายนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาอื่น นอกจากทำ ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานทางการศึกษาเป็นหน่วยงานในสาขาวิชาทางการศึกษาเดียว ที่รับผิดชอบ มีการมอบอำนาจและกระจายอำนาจมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ หน่วยงานทางราชการอื่น ๆ ดังนี้

(1) นโยบายแบ่งตามลักษณะการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) นโยบายใน ภาพรวม (Holistic Policy) 2) นโยบายเฉพาะด้านหรือเฉพาะสาขา (Sectorial Policy) (มานิตย์ ไชยกิจ ม.ป.ป., หน้า 6) จากหนังสือนโยบายทางการศึกษา : หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดทำ การวิเคราะห์การวิจัยและการประเมินนโยบาย

(2) นโยบายการศึกษาจัดเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสาธารณะ (Public policy) ซึ่งปรากฏ ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ 1) บัญญัติเป็นกฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง มติ คณะรัฐมนตรี ระเบียบต่างๆ 2) จัดทำเป็นแผน เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์แผน กลยุทธ์ 3) ประกาศเป็นนโยบาย เช่น นโยบายรัฐบาล หรือนโยบายผู้บริหารระดับต่างๆ ซึ่งโดยปกติ จะได้มีการกำหนดนโยบาย และกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยผ่านระบบราชการซึ่ง เป็นกลไกของรัฐ โดยผู้ที่กำหนดแนวนโยบายให้องค์กรภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบด้านงาน การศึกษาของชาติทุกระดับทุกประเภท ต้องนำแนวนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การดำเนินภารกิจด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษาประสบผลสำเร็จเป็นไปตามเจตจำนงของนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

(ลมัยพร แผล่งหล้า, 2551, หน้า 16-17)

ด้วยเหตุผลข้างอังกดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นนโยบายนี้จึงเชื่อแน่ว่าเป็นนโยบายสาธารณะ เฉพาะด้านทางการศึกษาและเป็นนโยบาย

1.2 ประเภทของนโยบาย

นโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนโยบายต่อเนื่อง เนื่องจากมีการแถลงนโยบาย การศึกษานี้ของรัฐบาลต่อสภาตั้งแต่สมัย พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในปี 2548 สมัยพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ใน ปี 2549 และสมัยนายสมัคร สุนทรเวช ในปี 2551 และต่อเนื่องมาในสมัย รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในปี 2551

(1) ก่อนรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีการแถลงนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ในชุดก่อน ๆ ดังนี้ ได้แก่ นโยบายด้านการศึกษาของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ในปี 2548 ใน หมวดที่ 2 ว่าด้วยการศึกษานโยบายพัฒนาคนและสังคม เน้นเดินหน้าปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและปั้นเด็กไทยให้มีความรู้คู่คุณธรรมด้วยการจัดการศึกษาฟรี 12 ปี 4 ปีข้างหน้านโยบายด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม โดยมุ่งเป้าจะพัฒนาคนไทยให้มีความสุข สุขภาพแข็งแรง มีครอบครัวอบอุ่น มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสังคมที่สันติและเอื้ออาทรโดยรัฐบาลจะ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาให้มีความรู้มีความรู้คู่จริยธรรม โดยดำเนินการ การปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะ ด้านการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ มีการ ดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างใหม่ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน SBM (ทักษิณ ชินวัตร, 2548) ซึ่งนโยบายของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (เวชสุภา โภชนะสมบัติ และคณะ, 2546) ได้ วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล” ผลวิจัยพบว่า นโยบายทางการศึกษา ของรัฐบาลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษามีครบทุกด้านส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนงานและโครงการ ที่กระทรวงศึกษาธิการและ ทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล และ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

นโยบายด้านการศึกษาของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ในปี 2549 “เร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและ ทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนัก ในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนา

คนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถานศึกษา จัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ” (สุรยุทธ์ จุลานนท์, 2549) และนโยบายด้านการศึกษาของนายสมัคร สุนทรเวช ในปี 2551” ยุทธศาสตร์การศึกษาของคนไทยอย่างมีบูรณาการและสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษาและสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต” และ”พัฒนาหลักสูตร ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและคุณธรรมอย่างทั่วถึง ต่อเนื่องและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์” (สมัคร สุนทรเวช, 2551)

(2) รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีการแถลงนโยบายด้านการศึกษา ในวันที่ 30 ธันวาคม 2551 ณ กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งนโยบายการศึกษาได้กำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต รวม 8 ประการ โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาของคนไทยอย่างมีบูรณาการและสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา และสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนนโยบายที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นนโยบายข้อที่ 1 คือ ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากรเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาครู พัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2551)

ด้วยเหตุผลข้างต้นดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นนโยบายนี้จึงเชื่อแน่ว่าเป็นนโยบายต่อเนื่องเท่านั้น

1.3 คุณลักษณะนโยบายที่ดี เรื่อง นโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ โดยการสนองความต้องการของสังคมประเทศชาติที่ต้องการยกระดับมาตรฐานการศึกษาที่ไทยที่กำลังวิกฤต เช่น ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่ำ ผู้เรียนขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการบริหารจัดการศึกษาอย่างขาดคุณภาพ เป็นต้น นำไปสู่การปฏิรูป

โครงสร้างและการบริหารจัดการ ของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ตามแนวคิดของมานิตย์ ไชยกิจ มีดังนี้

1.3.1 เป็นนโยบายที่สอดคล้องต่อรัฐธรรมนูญที่ใช้ปกครองประเทศ และสอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ของสังคมโดยส่วนรวม และไม่บั่นทอนความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ ไม่ว่าจะโดยทางตรงและทางอ้อม (อมรศักดิ์ กิจธนานันท์ , 2551)

1.3.2 เป็นนโยบายที่เป็นถ้อยคำหรือข้อความที่กะทัดรัดใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและแน่นอนแถลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่สมาชิกทุกคน ทุกระดับชั้นภายในหน่วยงานสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน กะทัดรัด ชัดเจน ตรงประเด็น กล่าวคือ นโยบายนี้ใช้ภาษาสั้นๆ เข้าใจง่าย ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจตรงกันไม่มีศัพท์เฉพาะ

1.3.3 เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อสนองหรือส่งผลประโยชน์ให้กับบุคคลโดยส่วนรวม คือ เป็นนโยบายมีเป้าหมายการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นการศึกษาของประชาชนโดยรวมของประเทศไทย

1.3.4 เป็นนโยบายที่มีขอบเขตและระยะเวลาในการใช้ นโยบายนี้เป็นนโยบายของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดังนั้นเมื่อครบ 4 ปี ลงจากตำแหน่ง หรือเลือกตั้งใหม่ก็ต้องมีการทบทวนนโยบาย หรือจัดทำนโยบายต่อเนื่องจึงถือว่าเป็นนโยบายที่มีขอบเขตและระยะเวลาดำเนินการ

1.3.5 เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นอย่างกว้าง ๆ สามารถครอบคลุมไปถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ว่าต้องผลิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน และเสริมสร้างโอกาสทางวิชาชีพอย่างเสมอภาค

1.3.6 เป็นนโยบายที่นำไปสู่นโยบายอื่น ได้แก่ แผนกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(พ.ศ. 2552 – 2553) อาทิ นโยบายเกี่ยวกับการเร่งรัดการผลิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา และการเสริมสร้างโอกาสการศึกษาวิชาชีพอย่างเสมอภาค แผนกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(พ.ศ. 2552 – 2553) อาทิ นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลด้านการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม เป็นต้น

1.3.7 เป็นนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหานโยบายได้ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และช่วยให้การดำเนินงานบรรลุถึงเป้าประสงค์ได้

1.3.8 มีขอบเขตเข้าใจได้ด้วยเหตุและผล

ซึ่งมีสอดคล้องกับ อมรศักดิ์ กิจธนานันท์ (2551) ได้กล่าวว่า ลักษณะนโยบายสาธารณะที่ดี 1) ต้องไม่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่ใช้ปกครองประเทศ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านโยบายนี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 2) ไม่บั่นทอนความมั่นคงและเมื่อแรงงานชั้นกลางและชั้นสูง ยังก่อให้เกิดผลผลิตซึ่งเป็นผลประโยชน์ของชาติไม่ว่าโดยทางตรงและทางอ้อม 3) กระบวนการจัดทำนโยบายต้องมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการศึกษาปัญหาต่าง ๆ อย่างมีระบบ ค้นหาสาเหตุที่แท้จริง และหาหนทางแก้ไขที่ดีที่สุด แล้วจึงนำมาออกเป็นนโยบาย 4) นโยบายสาธารณะที่ดี ควรจะเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานและองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน 5) นโยบายสาธารณะนั้นทำให้ประชาชนในประเทศมีความผาสุก และสามารถ อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสมานฉันท์ ไม่ก่อให้เกิดการแตกแยกความสามัคคีของประชาชน และ 6) วัตถุประสงค์ของนโยบายสาธารณะนี้ ต้องยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมากมิใช่การเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สอดคล้องกับประชุม รอดประเสริฐ (2543, หน้า 18 – 19) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของนโยบายที่ดีที่พึงประสงค์ไว้ว่า 1) นโยบายที่ดีจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ และสามารถที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุถึงเป้าประสงค์ได้ 2) นโยบายที่ดีจะต้องกำหนดขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริงมิใช่เป็นข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นส่วนตัวหรือข้อมูลที่เกิดขึ้นตามโอกาสอันไม่แน่นอน 3) นโยบายที่ดีจะต้องมีการกำหนดขึ้นก่อนที่จะมีการดำเนินงาน โดยการกำหนดกลวิธีและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมต่อการดำเนินงาน 4) นโยบายที่ดีควรกำหนดขึ้นเพื่อสนองหรือส่งผลประโยชน์ให้กับบุคคลโดยส่วนรวมและจะต้องมีการพิจารณาว่านโยบายใดควรทำก่อน ควรทำหลัง โดยการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็น 5) นโยบายที่ดีจะต้องเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่กะทัดรัดใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและแถลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่สมาชิกทุกคน ทุกระดับชั้นภายในหน่วยงานสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน 6) นโยบายที่ดีจะต้องมีขอบเขตและระยะเวลาในการใช้ 7) นโยบายที่ดีจะต้องกำหนดขึ้นโดยให้ครอบคลุมไปถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย 8) นโยบายที่ดีจะต้องสอดคล้องกับปัจจัยภายนอก และสอดคล้องกับมอนด์ (Mondy, 1988, หน้า 95-96 อ้างใน ประชุม รอดประเสริฐ, 2543 หน้า 22) ได้ให้รายละเอียดของคุณลักษณะที่ดีของนโยบาย ไว้ดังนี้ 1) นโยบายควรกำหนดจากฐานของข้อมูลที่มีความเป็นจริง 2) นโยบายของผู้บังคับบัญชาและของผู้ใต้บังคับบัญชาควรสนับสนุนกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ควรที่จะขัดแย้งกัน 3) นโยบายของหน่วยงานหรือแผนกที่ต่างกันแต่อยู่ภายในองค์การเดียวกันควรต้องประสานกัน 4) นโยบายควรเป็นข้อความที่แน่นอนเข้าใจได้และเป็นลายลักษณ์อักษร 5) นโยบาย

ควรยึดหยุ่นแต่มั่นคงอยู่บนหลักการ หรือระเบียบข้อบังคับที่ถูกต้อง และ6)นโยบายควรมีขอบเขต
เข้าใจได้ด้วยเหตุผล

ด้วยเหตุผลข้างต้นดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นนโยบายนี้ จึงลักษณะเป็นนโยบายที่ดี

1.4 วัตถุประสงค์ของนโยบาย เรื่อง นโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวข้อง
การปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีดังนี้

การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากรเพื่อการ
ปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึง
ระดับอุดมศึกษา พัฒนาคู ขุดพัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้ง
ปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะใน
การคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้
มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจาย
อำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและ
การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของนโยบายมีความครอบคลุมประเด็นปัญหานโยบาย
สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมถือเป็นเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นสิ่งที่สังคมไทยต้องการ
ตั้งแต่ปี 2542 มีความชัดเจนและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการ
ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ มีความสมเหตุสมผลมีความสอดคล้องกับทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้มี
ความสอดคล้องทางการเมือง และมีกำหนดกรอบเวลาที่เหมาะสม สอดคล้องกับ

(1) วจนโยบายสาธารณะ (จรัญธร บุญญานุกาพ และประสิทธิ์ ทองเล่ม, 2553, น.
10 - 16) กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ดีต้อง 1) ความครอบคลุมประเด็น
ปัญหา นโยบาย 2) ความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม 3) ความชัดเจนและความเป็นไปได้ในทาง
ปฏิบัติ 4) ความสมเหตุสมผล 5) มีความสอดคล้องกับทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ 6) มีความสอดคล้อง
ทางการเมือง และ 7) การกำหนดกรอบเวลาที่เหมาะสม

(2) อัจฉรา รัศยุติธรรม (2548) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของนโยบายสาธารณะนั้น
ต้องยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก มิใช่การเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่ม
หนึ่ง

ด้วยเหตุผลข้างต้นดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นนโยบายนี้ จึงเชื่อแน่ว่าเป็นนโยบายที่มี
วัตถุประสงค์ที่ดี

1.5 ปัญหานโยบาย นโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีความสอดคล้องกับผลการประเมินของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปี 2550 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) และสภาพสังคมค่านิยมของคนในสังคมปัจจุบัน ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 จากยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาคุณภาพ การศึกษาระเบียบวาระแห่งชาติ 2551 - 2555) ผลการประเมินของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปี 2550 ดังนี้ ก่อนที่รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จะกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่ เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ในปี 2552 นั้น พบว่า ประเด็นที่เห็นได้อย่าง ชัดเจนในเรื่องการบริหารจัดการโครงสร้างการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รวม ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเข้าด้วยกันนั้น มีการเรียกร้องให้แยกออกจากกันจนสามารถดำเนินการ ได้ในรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์และระดับอุดมศึกษา แลยังมีปัญหาด้านอื่นๆ ดังนี้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน

การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อการศึกษาในระดับ อุดมศึกษา แต่อุดมศึกษาไทยยังไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่ง มีผลอย่างมากต่อปัญหาด้านคุณภาพของอุดมศึกษา และทำให้ไม่สามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาประเทศและศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศได้

2. ด้านครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

สภาวิชาการขาดแคลนครู เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการ การศึกษา ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานมีสาเหตุจากครูไม่เพียงพอ ครูภาระงานมากทั้งงานบริหารจัดการ ธุรการและงานอื่นๆ เป็นต้น

3. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การจัดการศึกษาในทุกๆระดับ พบปัญหา

3.1 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอน ของครูยังมีน้อย

3.2 ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีไม่เพียงพอทำให้การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาทักษะในการค้นคว้า เป็นเครื่องมือในการศึกษาหา ความรู้แก่ตนเองยังทำได้น้อย

3.3 สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานไม่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนการสอนอย่างสมบูรณ์

3.4 ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการศึกษาที่มีอยู่เพื่อการศึกษาที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน

3.5 ขาดการใช้สื่อสารมวลชน สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อหนังสือ ตำราเรียน และอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีคุณภาพ

3.6 ขาดหน่วยงานกลางเพื่อดูแลและบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

4. ด้านการพัฒนาการของระบบบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อระบบการศึกษา

4.1 **ระดับปฐมวัย** พบประเด็นปัญหา คือ นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง แต่พัฒนาการด้านสติปัญญาต่ำกว่าด้านอื่น จากผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) รอบแรกในปี 2548 พบว่าสถานศึกษาระดับปฐมวัย 8,276 แห่ง มีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับดีจำนวนร้อยละ 34.14 มีโรงเรียนร้อยละ 95.4 ที่ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพใจ และสุขนิสัยดีร้อยละ 71.3 ที่ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และร้อยละ 84.5 มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับดี โรงเรียนที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์มีเพียงร้อยละ 11.1 มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรร้อยละ 18.2 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ ร้อยละ 28.1 ซึ่ง แสดงให้เห็นว่ามีสถานศึกษาที่สามารถพัฒนานักเรียนระดับปฐมวัยให้มีพัฒนาการพื้นฐานในเชิงวิชาการและความคิดวิเคราะห์ที่อยู่ในระดับน้อย คือ ร้อยละ 11-28 เท่านั้น ส่วนการประเมินรอบสองในปี 2548 พบว่า สถานศึกษาที่จัดการปฐมวัย จำนวน 20,184 แห่ง มีร้อยละ 80.4 ที่ได้มาตรฐาน และร้อยละ 19.3 (3,955 แห่ง) ที่ต้องได้รับการพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2551)

4.2 **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** พบประเด็นปัญหา คือ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนในเรื่องการบริหารจัดการโครงสร้างการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รวมประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเข้าด้วยกันนั้น มีการเรียกร้องให้แยกออกจากกันจนสามารถดำเนินการแยกออกจากกันได้จริงได้ในรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2553)

นอกจากนี้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การกำหนดตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ผอ.สพท.) ยังไม่ได้กำหนดตำแหน่งที่ชัดเจน ทำให้มี ผอ.สพท. 4 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับเงินเดือนในระดับ ค.ศ.4 หรือเลื่อนเป็นระดับ 9 มาก่อน กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่มาจากตำแหน่งอื่นๆ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีวิทยฐานะติดตามตัวมาก่อนมาเป็น ผอ.เขตฯ กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่มาจากรอง ผอ.สพท.ที่สอบได้ โดยมีวิทยฐานะติดตามตัวมา และกลุ่มสุดท้ายคือรอง ผอ.

สพท.ที่สอบได้ แต่ไม่มีวิทยฐานะติดตามตัวมา กลุ่มนี้ต้องมาดูแลต่อไป ซึ่งจะเห็นว่าตำแหน่ง ผอ. สพท.ยังไม่เป็นเอกภาพ จึงต้องการทำให้เป็นมาตรฐานตำแหน่งเหมือนกันต่อไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหนังสือข้อเสนอแนวทางการแบ่งเขตพื้นที่ การศึกษาจากนายสำเนียง กัญชรินทร์ นายกสมาคมฯ ซึ่งได้นำเสนอข้อสรุปจากผู้บริหารการศึกษา ทั้ง 4 ภูมิภาค ที่ต้องการให้แบ่งเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเป็น 76 เขตพื้นที่ตามเขตจังหวัด และแบ่ง เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นเขตอำเภอ โดย รมว.ศธ.กล่าวว่า ขณะนี้ ศธ.ได้เตรียมแต่งตั้ง คณะกรรมการ 3 ชุดเพื่อดำเนินการรองรับกฎหมายในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาคือ คณะกรรมการพิจารณาโครงสร้างเพื่อเตรียมจัดตั้งเขตพื้นที่ประถม-มัธยมฯ คณะกรรมการจัด บุคลากรเข้าสู่เขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะดู รายละเอียดทั้ง 185 เขตประถมฯ และ 41 เขตมัธยมฯ ที่ได้วางแผนเตรียมการไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม การพิจารณาตามข้อเสนอของสมาคมฯ ศธ.จะนำมาพิจารณาในเชิงนโยบายต่อไปเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการตั้งเขตพื้นที่การศึกษา และคุณภาพการศึกษาต่อไป (<http://www.moe.go.th/websm/2010/jun/185.html,2554>)

4.3 ระดับอาชีวศึกษา พบประเด็นปัญหา คือ

4.1.1 การจัดอาชีวศึกษาไม่เน้นการฝึกปฏิบัติและสมรรถนะทางวิชาชีพ และความเชื่อมโยงกับสถานประกอบการมากเท่าที่ควร ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะไม่ สอดคล้องกับความต้องการของภาคผู้ใช้ รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น

4.1.2 ขาดการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายต่างๆ รวมทั้งเชื่อมโยงกับการทำงานของนักเรียน

4.1.3 ขาดความเชื่อมโยงการจัดอาชีวศึกษากับการศึกษาระดับพื้นฐานและ อุดมศึกษา ไม่สามารถดึงดูด จูงใจผู้เรียนให้สนใจเรียนอาชีวศึกษาได้มากเท่าที่ควร (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา,2552)

4.4 ระดับอุดมศึกษา พบประเด็นปัญหา คือ

4.2.1 สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงพาณิชยกรรมเน้นการ ผลิตบัณฑิตเชิงปริมาณ มีลักษณะเป็นอุดมศึกษาเพื่อมวลชน ในขณะที่กลไกการควบคุมคุณภาพ ไม่เข้มแข็ง

4.2.2 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนขาดการเน้นฝึกภาคปฏิบัติและการ เชื่อมโยงกับการทำงาน ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาขาดคุณลักษณะที่สำคัญบางประการที่ผู้ใช้ ต้องการ นอกจากนี้ การจัดหลักสูตรยังไม่สอดคล้องหรือไม่สามารถสนองต่อความต้องการที่

หลากหลายมากขึ้น อาทิ ผู้ทำงานแล้ว ผู้สูงอายุ ผู้มีความสามารถพิเศษผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

4.2.3 การผลิตกำลังคนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการ โดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลน และจำเป็นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของประเทศ อาทิ สาขาคอมพิวเตอร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2552)

5. ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

5.1 การจัดหาชีวิตศึกษายังขาดความอิสระ คล่องตัวและความเข้มแข็งในการปฏิบัติภารกิจ

5.2 การอุดมศึกษาไม่สามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินภารกิจทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ 3) การให้บริการทางวิชาการ 4) การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งไม่สามารถสนองตอบความต้องการกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น

6. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ประเด็นปัญหาในการจัดการศึกษาทุกระดับคือ

6.1 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ ศิษย์เก่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษาและการพัฒนากำลังคน รวมทั้งร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินภารกิจต่างๆ ยังทำได้น้อย

6.2 ขาดกลไกที่จะจูงใจ และกฎระเบียบของรัฐยังเป็นอุปสรรค ส่งผลให้ภาคส่วนต่างๆ ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและแข่งขันด้านการพัฒนาคุณภาพกับภาครัฐได้มาก

6.3 การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการด้านการศึกษายังมีน้อย อาทิ ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานศึกษาและเขตพื้นที่ สถาบันอาชีวศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ทั้งในการดำเนินภารกิจและการบริหารทรัพยากร บริหารบุคลากร บริหารวิชาการ

6.4 ขาดการสนับสนุนให้ชุมชน บัณฑิต ภาคเอกชน ฯลฯ เข้ามาร่วมจัดการศึกษา และเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวว่ปัญหาการจัดการศึกษา แม้ว่าองค์กร หน่วยงานทางการศึกษา ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติจะได้นำดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่โดยภาพรวมพบว่าคนไทยทุกคนไม่สามารถ

รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ส่วนในด้านอาชีวศึกษาพบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่เป็นแหล่งวิชาการทางอาชีพแก่ชุมชนและสังคมเท่าที่ควร รวมทั้งไม่สามารถจัดการศึกษารองรับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ผลการพัฒนาการศึกษาและการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในช่วงต้นของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2549 แม้ว่าจะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีประเด็นที่สำคัญที่เป็นปัญหาและจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบทบาทการศึกษาที่รัฐจะต้องเป็นผู้ผลักดันการพัฒนาในทุกภาคส่วนของประเทศ ในด้านการอาชีวศึกษา จะต้องผลิตและพัฒนาผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาระดับต่าง ๆ ให้มีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงาน แรงงานมีความรู้ และสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นไปตามมาตรฐาน ประชากรกลุ่มอายุ 15 – 17 ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น และด้านการอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันวิจัยและแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นแหล่งพัฒนาและบริการวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประชากรกลุ่มอายุ 18 – 25 ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษามากขึ้น และผู้จบปริญญาตรีศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สนับสนุนส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการอุดมศึกษามากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

ด้วยเหตุผลข้างอังกดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นนโยบายนี้จึงเชื่อแน่ว่าเป็นปัญหา นโยบาย คือ การดำเนินงานมีปัญหาเกี่ยวกับระบบบริหารของหน่วยปฏิบัติขาดเอกภาพและขาดการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณ กำลังคนยังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามบทบาทและภารกิจ และส่วนราชการยังไม่พร้อมใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ และกำลังคนรุ่นเก่าใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่คล่อง จึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการ/จำเป็น ของนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการ/ความจำเป็นของนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

จากการวิเคราะห์ความต้องการ/ความจำเป็น(ความสอดคล้อง)ของนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ 6 มาตรา ประกอบด้วย มาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 52 มาตรา 80 (3) มาตรา 80 (5) และมาตรา 86

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ทุกกลุ่มทุกวัย ตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐาน แข็งแรง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังพลให้เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่วนแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545- 2559) มีแนวนโยบายที่สอดคล้องในสัดส่วน 16 ใน 17 ส่วน ได้แก่ แนวนโยบาย 1 : การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิด จนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ข้อ 1, 2, 3 และ 4 แนวนโยบาย 2 : การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ข้อ1, 2 และ 3 แนวนโยบาย 4 : การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเองและเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันในระดับนานาชาติ ข้อ1 แนวนโยบาย 5 : การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของคน ข้อ 1 และแนวนโยบาย 6 : การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของสังคมไทย ข้อ1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 7 แสดงว่าเป็นความต้องการหรือ ความจำเป็นของสังคมไทย เนื่องจากเป็นแผนแม่บทของการดำรงชีวิต การปกครองของประเทศไทย และความต้องการของประเทศ และความต้องการทางการศึกษาของชาติ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในภาพรวมของแนวปฏิบัติ

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการของรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ปีงบประมาณ 2552

แผนงาน/กลยุทธ์	โครงการปี 2552	งบประมาณ(บาท)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างโอกาสทางการศึกษาและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต	1. อุดหนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐาน	15,782,258,300
	2. ขยายการให้บริการศึกษา	2,991,590,000
	3. จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม	14,838,700
	4. จัดสรรทุนการศึกษา	1,374,957,600
	แผนงานที่ 1 ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	5. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานทำของนักเรียน นักศึกษาให้มีรายได้ระหว่างเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ
		20,196,544,600
ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1. พัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน	28,616,300
	2. พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน	12,800,000
	3. พัฒนาคุณภาพการศึกษา	49,953,000
	4. พัฒนาแหล่งเรียนรู้	41,000,000
	5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	166,490,000
	6. วิจัยและติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	16,630,000
แผนงานที่ 2 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	7. พัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	298,686,000
	8. เงินอุดหนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชน	1,053,805,400
	9. นักเรียนนักศึกษาและสถานศึกษารับรางวัลพระราชทาน	7,789,900

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนงาน/กลยุทธ์	โครงการปี 2552	งบประมาณ(บาท)
	10. จัดงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ	15,000,00
3. ส่งเสริมและ พัฒนาศักยภาพ นักเรียน นักศึกษา	1. ส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตของนักเรียน นักศึกษา 2. พัฒนาทักษะความเป็นไทย 3. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา 4. พัฒนาค่ายลูกเสือศูนย์กิจกรรมยุวกาชาด และ ศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรลูกเสือยุวกาชาด 5. พัฒนาผู้เรียนโรงเรียนเอกชน	8,840,000 11,690,000 93,460,500 34,075,200 4,320,000 1,828,156,300
ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้าง เข้มแข็งระบบ บริหารงานบุคคล พัฒนาและสร้าง ความก้าวหน้าของ ข้าราชการ ครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการ ศึกษา	1. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ 2. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา 3. พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 4. พัฒนาสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา	95,837,000 86,255,000 11,100,000 10,998,400 204,190,400
แผนงานที่ 4 พัฒนา ครูและบุคลากร ทางการศึกษา		

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนงาน/กลยุทธ์	โครงการปี 2552	งบประมาณ(บาท)
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ใช้เทคโนโลยี	1. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ทั้งระบบ (e-Learning)	349,135,700
สารสนเทศและการ	2. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	6,000,000
สื่อสารให้เป็นกลไก	3. พัฒนาศูนย์บัญชาการสำหรับผู้บริหาร	5,000,000
การขับเคลื่อนการ	กระทรวงศึกษาธิการ	
บริหาร การบริการ	4. ส่งเสริมการใช้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์	2,109,800
และการเรียนรู้	(e-Office)	
แผนงานที่ 5 ส่งเสริม	5. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ	1 1,063,000
และสนับสนุน	6. พัฒนาระบบเครือข่ายICT	334,239,600
เทคโนโลยีเพื่อ	7. ปรับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและ	5 66,400
การศึกษา	การสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	
	(พ.ศ.2552-2556)	
	8. พัฒนาบุคลากร ICT	1 4,861,560
	9. จัดทำคู่มือคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการ	3 8,366,900
	บริหารจัดการและการเรียนรู้	
		696,485,100
ยุทธศาสตร์ที่ 5	1. พัฒนาระบบราชการ	9,396,440
พัฒนาระบบบริหาร	2. พัฒนาระบบงานการรายงาน	15,425,350
จัดการที่มี	3. พัฒนากลยุทธ์และเทคนิคการประชาสัมพันธ์	450,000
ประสิทธิภาพตาม	4. ส่งเสริมและพัฒนาคือความร่วมมือกับต่าง	23,300,000
หลักธรรมาภิบาล	ประเทศ	
และสร้างภาพลักษณ์	5. พัฒนาระบบตรวจราชการตรวจสอบและ	5,185,700
ที่ดีขององค์กร	ติดตามประเมินผล	
แผนงานที่ 6 พัฒนา	6. พัฒนากฎหมาย ระเบียบ	13,000,000
ระบบการบริหาร	7. พัฒนาระบบบริหารจัดการ	45,805,600
จัดการ	8. จัดทำแผน งบประมาณและงานวิจัย	2,965,840
	9. ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ	81,653,320

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนงาน/กลยุทธ์	โครงการปี 2552	งบประมาณ(บาท)
	10. ตรวจราชการ ตรวจสอบและติดตาม ประเมินผล	26,086,780
	11. ประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา	192,400
	12. ราชการการเมือง	1,550,000
		200,189,640
	งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน /โครงการ จำนวน	23,125,566,040 บาท

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน /โครงการ ประจำปีงบประมาณ 2552 จำนวน 23,125,566,040 บาท คิดเป็นร้อยละ 85.12 จากงบประมาณที่ได้รับจำนวน 27,169,755,100 บาท จำแนกตามยุทธศาสตร์ได้ดังนี้

- สร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตแผนงานส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 20,196,544,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.33
- พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแผนงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 1,675,770,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.25 แผนงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน นักศึกษา 152,385,700 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.54
- เสริมสร้างความเข้มแข็งระบบบริหารงานบุคคลพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าของข้าราชการ ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา แผนงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 204,190,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.88
- ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนการบริหาร การบริการและการเรียนรู้แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 696,485,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.01
- พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรแผนงานพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 200,189,640 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.87

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการของ
รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ปีงบประมาณ 2553

แผนงาน/กลยุทธ์	โครงการ/ผลผลิต	งบประมาณ(บาท)
1. แก้ไขปัญหาและ พัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้	โครงการพัฒนาการศึกษาใน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้	611,088,700
2. เสริมสร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และความมั่นคงด้าน สังคม	โครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย 15 ปี	27,103,325,300
3. ขยายโอกาสและ พัฒนาการศึกษา	1. นโยบายและแผนด้านการศึกษา 2. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้รับ บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 3. ผู้ได้รับการส่งเสริม และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 4. ผู้รับบริการการศึกษานอกระบบ 5. ผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย 6. มาตรฐานการบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 7. นักเรียนโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการอุดหนุน 8. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (ระยะที่ 2) 9. โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งทุน	949,259,200 415,375,000 211,438,000 3,373,404,500 615,902,700 207,070,700 3,448,279,700 8,103,700 1,137,680,200

ตาราง 2 (ต่อ)

แผนงาน/กลยุทธ์	ยุทธศาสตร์	งบประมาณ(บาท)
4. พัฒนากฎหมาย และกระบวนการ ยุติธรรม	โครงการพัฒนากฎหมาย (ระยะที่ 2)	8,612,500
5. ปฏิบัติการไทย เข้มแข็ง(ประเภทที่ 1) ใน 2 สาขา	1. แผนงานยกระดับคุณภาพการศึกษาและการ เรียนรู้ทั้งระบบให้ทันสมัย สาขาการศึกษา (จำนวน 11 โครงการ)	2,017,350,000
	2. แผนงานลงทุนเพื่อยกระดับรายได้และ คุณภาพชีวิตในระดับชุมชนและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ สาขาการลงทุนในระดับชุมชน (จำนวน 16 โครงการ)	185,803,400
งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน /โครงการ จำนวน		40,292,693,600 บาท

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553

จากตาราง 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหาร
จัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานแผนงาน /โครงการ
ประจำปีงบประมาณ 2553 จำนวน 40,292,693,600 บาท จากงบประมาณที่ได้รับจำนวน
38,089,540,200 บาท ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนเงินของแผนมากกว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำนวน
2,203,153,400 บาท จำแนกตามแผนงานได้ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบที่เกี่ยวกับ
การปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในภาพรวมของแนว
ปฏิบัติ ซึ่งวิเคราะห์จากตารางที่ 1 และตารางที่ 2 จะเห็นว่าแผนปฏิบัติราชการประจำปี
งบประมาณ 2552 และ ปีงบประมาณ 2553 มีแผนงานและโครงการรองรับ และได้นำไปสู่การ
ปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหน่วยงานทางการ
ศึกษาอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของภาครัฐ หรือเอกชนที่อยู่ในกำกับของรัฐ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามนโยบาย ผลการดำเนินงาน ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษาของกระทรวง
ศึกษาธิการ สรุปได้ 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้คือ

1. ตัวโครงสร้างของระบบการบริหารการศึกษา พบว่า การผูกขาดการบริหารจัดการ
การศึกษาโดยระบบราชการแบบรวมศูนย์อำนาจและการสั่งการแบบลดหลั่นกันลงมาเป็นชั้นๆ โดย
ไม่มีระบบตรวจสอบจากผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้ได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบ
ราชการไทยเป็นผู้จัดการศึกษาถึงราวร้อยละ 80 ของนักเรียนนักศึกษาทั่วประเทศ และเป็นผู้
กำหนดหลักสูตร กฎเกณฑ์ระเบียบให้สถานศึกษาเอกชนต้องทำตามอย่างไม่มีเสรีภาพทางวิชาการ
เท่ากับในประเทศอื่นๆ ระบบการบริหารจัดการศึกษาเป็นแบบผูกขาดรวมศูนย์อำนาจที่กระทรวง
และ กระทรวงสั่งงานแบบลดหลั่นกันเป็นชั้นๆ ไปที่เขตการศึกษาและผู้อำนวยการสถาบัน
การศึกษา ผู้ปฏิบัติงานจะได้ประโยชน์จากการเชื่อฟังผู้มีอำนาจระดับสูงมากกว่าที่จะทำเพื่อ
ให้บริการประชาชนผู้จ่ายภาษีอย่างเต็มที่ การปฏิรูปการศึกษาในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมาเน้นเรื่อง
กฎหมายและการปรับโครงสร้างรูปแบบการจ้องค์กรบริหาร โดยอ้างว่าเป็นการควบรวมเพื่อ
เอกภาพและเพื่อการกระจายอำนาจการบริหาร ไปสู่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
ให้บริการได้อย่างคล่องตัวมีประสิทธิภาพขึ้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจริงก็ยังคงเป็นการบริหารแบบระบบ
ราชการที่ยึดโครงสร้างอำนาจแบบจากบนลงล่าง การปฏิรูปการบริหารการศึกษาจะเป็นเป็นไป
ได้จะต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจากแบบรวมศูนย์อยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงในระบบราชการ
เป็นการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ภาคีฝ่ายอื่นๆ คือ ครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติงาน
ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชน มีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกัน กับผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ
โดยน่าจะประยุกต์ใช้ตัวแบบของปฏิรูปของกระทรวงสาธารณสุขตาม พ.ร.บ.หลักประกันคุณภาพ
ที่ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างบริหารแบบรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง เป็นการบริหารแบบภาคี 4 ฝ่าย คือ
ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข, ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละที่, ผู้ทรงคุณวุฒิและองค์กรท้องถิ่น/องค์กร
ประชาชน

2. การจัดสรรงบประมาณของประเทศไทยอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นธรรม มีการ
ใช้จ่ายอย่างรั่วไหลและขาดประสิทธิภาพ ไม่มีการคำนวณเรื่องต้นทุน-ผลตอบแทนที่จะได้ตามหลัก
เศรษฐศาสตร์ การจัดสรรงบการศึกษาโดยรวมทำไปตามระบบราชการและงานการเมืองเพื่อหา
เสียง หน่วยงานใดเคยได้มากหรือมีอำนาจต่อรองมากก็จะได้มาก เช่นในกระทรวงศึกษาธิการเอง
ระดับอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง และประถมศึกษา ได้งบเป็นสัดส่วนสูงกว่าการศึกษา
ประเภทอื่นและระดับอื่น รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเป็นสัดส่วนสูงราว 20-25%

ของงบประมาณประจำปี เพราะรัฐบาลเป็นผู้จัดการศึกษาราว 80 % ของนักเรียนนักศึกษาทั้งประเทศ แต่ยังจัดการศึกษาให้ประชาชนได้ไม่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ คุณภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำ รวมทั้งมีการรั่วไหล ทุจริต ขัดขืนและการใช้จ่ายอย่างสิ้นเปลืองไม่คุ้มค่าผลตอบแทนที่ได้ด้วย

3. ปัญหาด้านบุคลากรทางการศึกษา พบว่า อุปสรรคของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือระบบการทำงานแบบราชการในประเทศไทยไม่มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานจริงจัง ดังนั้นครูจะถึงบุคลากรทางการศึกษาทำงานดีหรือไม่ดีหากไม่ทำผิดกฎหมายและระเบียบวินัยก็จะได้เงินเดือนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นแนวนโยบายที่ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงชี้แนะไปทางครูอาจารย์ให้ สอนแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

4. การปฏิรูปการศึกษา ให้มีคุณภาพจะเกิดขึ้นได้จริงต่อเมื่อประชาชนจำนวนมากตื่นตัวเรื่องปัญหาการศึกษาและเข้าร่วมรณรงค์ผลักดันในขอบข่ายทั่วประเทศเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา ในทำนองเดียวกับที่ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองไปรณรงค์ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการเมืองและการร่างรัฐธรรมนูญปี 2540 และรัฐธรรมนูญ 2550 ที่ผ่านมาแล้ว แม้ว่าจะได้ผลเพียงบางส่วนก็ตาม การศึกษานั้นสำคัญไม่น้อยไปกว่าเรื่องการเมือง ถ้าไม่มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างขนานใหญ่ เพื่อให้ประชาชนทั้งประเทศได้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ประชาชนได้มีทั้งความรู้ความสามารถ ความฉลาดทุกด้านรวมทั้งจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วมแล้ว เราจะแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจการเมืองสังคมไม่ได้ผล ความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจจะลดลง ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศไทยยิ่งตกต่ำลงไปมากกว่านี้

สรุปผลการวิเคราะห์ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษา เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา ถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บท ที่เป็นเสมือนธรรมนูญการศึกษาของประเทศ กล่าวคือ การจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ทุกรูปแบบต้องดำเนินการโดยยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เป็นหลัก พระราชบัญญัติฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษา เพราะได้กำหนดประเด็นเรื่องสำคัญครอบคลุมการศึกษาทั้งระบบที่ต้องปฏิรูปและกำหนดเงื่อนไขด้วย เช่น เรื่องส่วนใหญ่จะต้องปฏิบัติ 3 ปี คือ ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545 บางเรื่องก็ให้เวลายาวกว่านั้นคือ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาจากภายนอก ซึ่งให้เวลาไว้ถึง 6 ปี ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบไว้ด้วย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และองค์การมหาชนเฉพาะกิจ คือ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา เพื่อจัดทำกฎหมายปฏิรูปการศึกษาในหมวด 5 ว่าด้วยโครงสร้างและ

ระบบการศึกษา ซึ่งได้การดำเนินการปฏิรูปมากที่สุดในช่วงเริ่มมีการปฏิรูปการศึกษาในรัฐบาลของ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร

การปรับโครงสร้างการบริหารการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการมีการยุบรวมหน่วยงาน ด้านการศึกษาเพื่อให้การทำงานมีเอกภาพและมีการบูรณาการมากยิ่งขึ้น การปรับระบบการจัดการทรัพยากร การจัดสรรงบประมาณและอื่นๆ ทั้งนี้แม้จะมีความสำเร็จในหลายด้าน แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของสังคม และหลายคนก็คิดว่ายังไปไม่ได้ไม่ไกลอย่างที่คิด การปฏิรูปการศึกษาเป็น ปัญหาใหญ่พอกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพราะแม้จะมีการปรับแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาก็ พยายามใช้ทุกวิธีการแล้ว ทั้งรวมเขตแบ่งเขต แต่ก็ยังไม่ถูกจุดเช่นเดียวกับการปฏิรูปการศึกษา 10 ปีที่ผ่านมา บางด้านอาจจะยังหลงทาง หรือเดินวนเวียนอยู่บ้าง อาทิ การเข้าถึงโอกาสทางการ ศึกษาในเรื่องการเรียนฟรี ที่ยังมีเสียงบ่นอยู่ตลอดว่ายังไม่ฟรีจริง ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ ระดับอุดมศึกษา ที่ยังไม่สอดคล้องกับระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะเป้าหมายสำคัญคือ คุณภาพการศึกษา เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กไทยในแต่ละช่วงชั้นที่ยังคงเป็นที่น่า ผิดหวัง (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2552)